

GREENPEACE

SAYI #147

TEMİZ HAVA
SOLUMAK
İSTİYORUZ!



İçindekiler

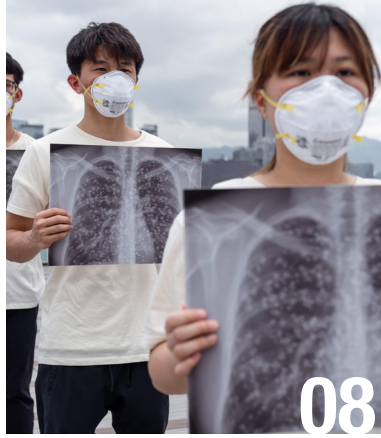


Havada kalmasın, yasada olsun!

“Nefes demek yaşam demek. Ne yazık ki hava kirliliği artık alarm veriyor. Havamızı kirleten en tehlikeli madde PM 2.5 olarak biliniyor ve bu madde için ülkemizde henüz sınır değer yok!” Greenpeace Akdeniz İklim ve Enerji Proje Sorumlusu Gökhan Ersoy’un kaleminden...

Temiz hava için pedalladık!

16 Şubat Pazar günü İstanbul Anadolu yakasında “Temiz hava istiyoruz” diyerek bisikletlerimizle yola çıktık. Temiz hava hakkımız için pedalladık.



Fosil yakıtların bedeli çok ağır!

Greenpeace’in yaptığı yeni araştırma fosil yakıt kaynaklı hava kirliliğinin yılda 4,5 milyon ölüme ve 2,9 trilyon dolar maddi kayba neden olduğunu ortaya koydu. Araştırma kapsamında fosil yakıtların neden olduğu hava kirliliğinin 184 ülkeye maliyeti hesaplandı. Türkiye maliyet sıralamasında 16. sırada yer aldı.

Antarktika’da penguenler azalıyor

Antarktika’daki bilim insanları, çember sakallı penguenlerin sayısında son 50 yılda yüzde 60 azalma olduğunu tespit etti. Böyle bir düşüş Güney Okyanus ekosisteminde 50 yıl önceye göre büyük bir değişim olduğunu gösteriyor. Bu değişime neden olabilecek en büyük etken ise iklim değişikliği...



GREENPEACE BÜLTEN

Yerel Süreli Yayın

İmtiyaz Sahibi

Greenpeace Akdeniz Basım ve Tanıtım Hizmetleri Ltd. Şti. adına Evren Ergeç

Genel Yayın Merkezi

Teşvikiye Mah. Şakayık Sok. No:40/7, 34365 Şişli, İstanbul
Tel: +90 212 292 76 19
Faks: +90 212 292 76 22

Genel Yayın Yönetmeni

Evren Ergeç

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Gökhan Çevik

Editörler

Nilay Vardar
Burcu Ünal

Baskı

Printworld Matbaa San. Tic. A.Ş.

Grafik Tasarım ve Uygulama

F₂O Reklam ve Tanıtım

Dağıtım

PTT

Kapak fotoğrafı

Caner Özkan / Greenpeace



GREENPEACE

Batı Afrika’dan sevindirici haber geldi!

Afrika kıtasının en batısında bulunan Senegal, su poşetleri ile plastik bardakların ülke genelinde yasaklanacağını duyurdu.

Senegal Çevre ve Sürdürülebilir Kalkınma Bakanlığı, ülke genelinde su poşetleri ile plastik bardakların yasaklanması için 20 Nisan 2020’de yürürlüğe girecek önemli bir karar verdi. Plastik poşet yasağı Senegal’de 2015 yılından beri oylamaya sunuluyordu ancak yerel makamların bu yasağı etkili bir şekilde uygulanmasına

yönelik gerçek bir taahhüt söz konusu değildi. Böylece, 2018 yılının sonlarında plastik poşetleri yasaklayan ve Haziran 2020 itibarıyla bu yasağın tüm tek kullanımlık plastikler için uygulanması üzerine çalışan Kenya’nın ardından Pan-Afrikan Plastik Kampanyamızın ikinci büyük zaferini elde etmiş olduk.



Havada kalmasın, yasada olsun!

Nefes demek yaşam demek. Ne yazık ki hava kirliliği artık alarm veriyor. Havamızı kirlüten en tehlikeli madde PM 2.5 olarak biliniyor ve bu madde için ülkemizde henüz sınır değeri yok!

Greenpeace Akdeniz İklim ve Enerji Proje Sorumlusu Gökhan Ersoy



© Wason Wanichakorn / Greenpeace

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) hava kirliliğinin, halk sağlığına yönelik en büyük çevresel risk olduğuna işaret ediyor.¹ Dünyada her 10 insandan 9'u kirli hava soluyor.

Her yıl dünyada 7 milyon insan hava kirliliğine maruz kaldığı için yaşamını yitiriyor.²

Fosil yakıt kaynaklı kirliliğin getirdiği erken ölüm sayısının 4,5 milyon olduğu tahmin ediliyor.³

Hava kirliliği, trafik kazalarından da daha fazla can alıyor. 2013 yılında, Avrupa Birliği'nde hava kirliliğinin ne-

den olduğu ölüm sayısı, karayollarında gerçekleşen kazalarda kaybedilen yaşamlardan 10 kat daha fazlaydı.⁴ Türkiye'de ise 2017 yılında hava kirliliği, trafik kazalarından 7 kat fazla can aldı.⁵

Kirillik bulutlarının ardında petrol, kömür ve gaz ile operasyonlarını yürüten enerji şirketleri, araç firmaları ve diğer büyük endüstri şirketleri var. Onların kazanç elde etmesini sağlayan faaliyetlerin bedelini havaya yayılan kükürtdioksit (SO₂), azotdioksit (NO₂) ve partikül maddeler gibi kirleticiler yüzünden sağlığımızla ödüyoruz.

Enerji ihtiyacını fosil kaynaklardan karşılayan sanayi ve ulaşım faaliyetleri yalnızca havamızı kirliletmekle kalmıyor, aynı zamanda neden oldukları sera gazı etkisiyle gezegenin normalden daha fazla ısınmasına neden oluyor. Hava kirliliği aldığımız her nefeste insanlığı kalp ve damar hastalıkları, akciğer kanseri ile astım gibi rahatsızlıkların pençesine iterken, diğer yandan da gezegeni beyaz perdedeki distopik iklim senaryolarının hakim olduğu bir krizin içine sürüklüyor.

Havamızı temizlemek etkili bir toplumsal muhalefet ile mümkün çünkü çözümü biliyoruz. Konut, ulaşım ve sanayiden kaynaklanan kirliliği, kısa vadede yasal çerçeve ile tanımlanacak ve kirleticilerle kaynakların kullanımına durdurma veya sınırlandırma gibi yaptırım hükmü getirecek limit değerlerle azaltabiliriz! Havamızı temizleyerek gezegenin de nefes almasını sağlayabiliriz. İklim hareketine yeni bir soluk katabiliriz.

PM 2.5 en tehlikeli kirleticiler madde

Isınma, trafik, elektrik üretimi, sanayi, madencilik, inşaat, endüstriyel tarım ve orman yangınları gibi insan faaliyetlerinin atmosfere yaydığı kirleticiler sessizce havamızı kirliliyor. Bu faaliyetler sonucunda ortaya çıkan kirleticilerden en tehlikelisi, havada asılı kalan partikül maddeler...

Bir saç telinin 30'da 1'i kadar boyuta sahip olan partikül maddeler (PM) ölçüm birimi ile ifade ediliyor ve boyutu 2.5 ile 10 mikrometre (µm) arasında değişkenlik göster-

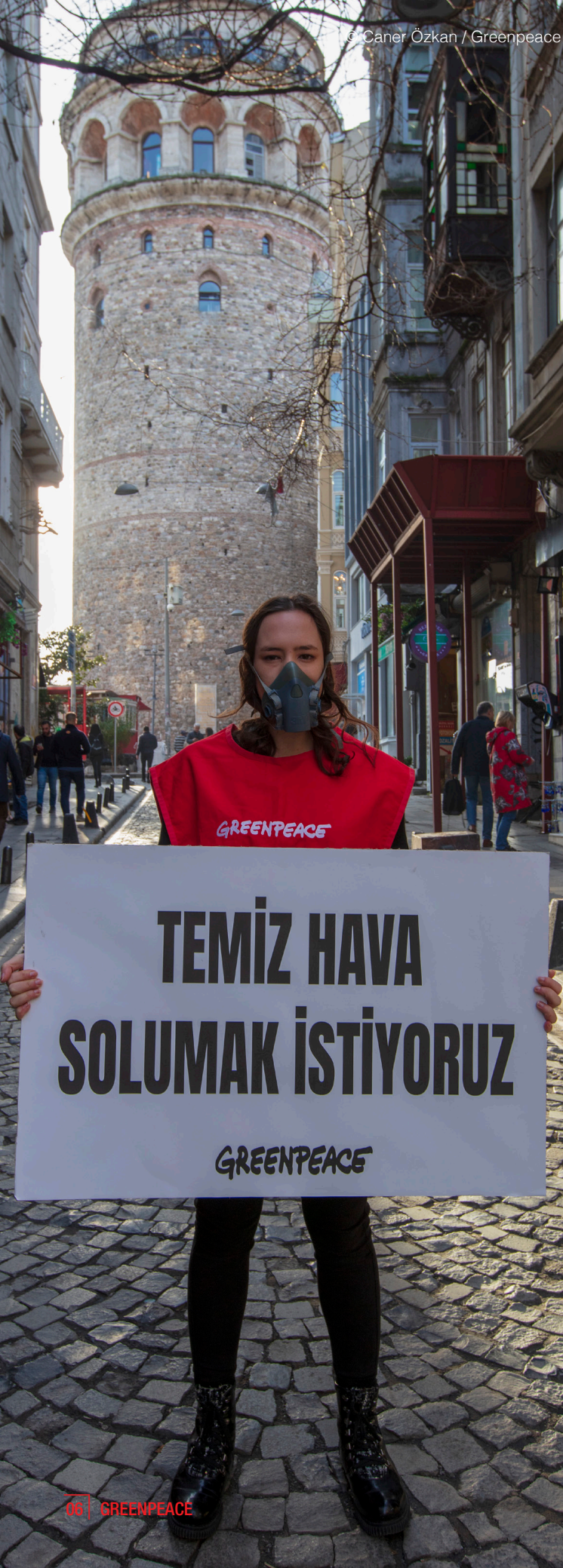
iyor. PM 2.5 sağlık etkisi açısından en tehlikeli kirleticiler madde olarak biliniyor. Aldığınız her nefes ile farkında olmadan akciğerlerinize girebiliyor ve kanınıza karışabiliyor.⁶ Sonucunda ise sizi kalp ve damar rahatsızlıklarından akciğer kanserine kadar pek çok sağlık riskine bir adım daha yaklaştırıyor.

Türkiye'de soluduğumuz havadaki PM yoğunluğu oldukça yüksek!

Soluduğumuz havadaki partikül madde yoğunluğu son 15 yılda %8,4 arttı ve Avrupa'ya göre, 2018 yılında, partikül madde kirliliğinin %33,4 oranında daha fazla olduğu gözlemlendi.⁷ Bu kirliliğe bir limit değeri getirmek ve kirleticilerle kaynakların operasyonlarını buna göre düzenlemek bir zorunluluk!

DSÖ, PM 2.5 için yıllık limit değeri 10 mikrogram (µg) olarak tanımlıyor. Ancak yapılan bilimsel çalışmalar bu limit değerin altındaki PM 2.5 kirlilik seviyelerinin bile ciddi sağlık etkilerine neden olacağını gösteriyor.⁸ Bugün ise Türkiye'de neredeyse hiçbir şehrimiz bu limit değerleri karşılamıyor.

AB'de 2008 yılında düzenlenen hava kalitesi standartlarında, yıllık PM 2.5 limit değeri 25 µg olarak belirlendi.⁹ Avrupa atmosferinde düzenleme ile birlikte partikül madde yoğunluğunun düzenli olarak azaldığı gözlemlenirken¹⁰, belirlenen limit değerin halk sağlığı açısından oldukça yüksek olduğu ve DSÖ limitleri ile uyumlu hale getirilmesi gerektiği Avrupa'da tartışma konusu...



Havada kalmasın!

Türkiye’de Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği’nin bir sınır değer getirmediği tek kirlenici unsur PM 2.5! En kısa sürede, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yönetmeliği güncellemeli ve Avrupa Birliği’nde geçerli olan hava kalitesi standartları ile uyumlu hale getirerek, PM 2.5 için ulusal sınır değeri tanımlamalı. Bu düzenleme, kısa vadede, hiçbir şekilde kontrol edilmeyen ve denetlenmeyen bir kirlenici ile mücadele etmek için ilk adımı oluşturacak. Ardından DSÖ limitlerini uygulamak için gerekli hazırlıkların tamamlanmasına odaklanmalı.

Bugün, PM 2.5 düzenlemesi için taslak metin bakanlığın masasında bekliyor. Belirlenecek sınır değer ne olduğu ve düzenlemenin ne zaman yürürlüğe gireceğini bilmiyoruz. Bu süreci hızlandırmak ve temiz bir hava solumak için “havada kalmasın” talebini bakanlığa yöneltmek sizlerle mümkün! Her şehir için hazırladığımız, PM 2.5 kirlilik karnesine **havadakalmasin.org**’dan ulaşabilirsiniz.

Şimdi harekete geçerek kampanyamıza destek verin! Arkadaşlarınızla, belediye meclis üyeleriyle, belediye başkanınızla ve yaşadığınız ildeki vekiller ile şehrinizin kirlilik karnesini paylaşın. Siz de hava kirliliği ile mücadeledeki yerinizi alın!

1 [https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/ambient-\(outdoor\)-air-quality-and-health](https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/ambient-(outdoor)-air-quality-and-health)

2 <https://www.who.int/news-room/air-pollution>

3 <https://www.greenpeace.org/international/press-release/28563/air-pollution-from-fossil-fuels-costs-the-world-us8-billion-every-day-greenpeace/>

4 https://eeb.org/wp-admin/admin-ajax.php?juwfpisadmin=false&action=wpfd&task=file.download&wpfd_category_id=67&wpfd_file_id=1097&token=c44fff0b6bce-22b499fdeb50105a9cd&preview=1

5 <https://www.temizhavahakki.com/kara-rapor/>

6 <https://www.temizhavahakki.com/kara-rapor/>

7 http://www.cmo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=99281&tipi=67&sube=0

8 <http://www.airportwatch.org.uk/2019/12/new-research-shows-no-safe-limit-for-pm2-5-which-would-hugely-increase-with-expansion-of-airports-like-stansted/>

9 <https://ec.europa.eu/environment/air/quality/standards.htm>

10 http://www.cmo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=99281&tipi=67&sube=0

Temiz hava için pedalladık!

Hava kirliliği dünyada her yıl 8 milyon erken ölüme neden oluyor. Türkiye’de hava kirliliği 2017 yılında trafik kazalarından 7 kat daha fazla can aldı. 16 Şubat’ta İstanbul Anadolu yakasında “Temiz hava istiyoruz” diyerek bisikletlerimizle yola çıktık. Temiz hava hakkımız için pedalladık.



Fosil yakıtların bedeli çok ağır!

Greenpeace'in yaptığı yeni araştırma fosil yakıt kaynaklı hava kirliliğinin yılda 4,5 milyon ölüme ve 2,9 trilyon dolar maddi kayba neden olduğunu ortaya koydu. Araştırma kapsamında fosil yakıtların neden olduğu hava kirliliğinin 184 ülkeye maliyeti hesaplandı. Türkiye maliyet sıralamasında 16. sırada yer aldı.



© Patrick Cho / Greenpeace



© Yang Di / Greenpeace

Greenpeace'in hazırladığı "Toksik Hava: Fosil Yakıtların Bedeli" adlı rapor hava kirliliğinin ülkelere farklı boyutlardaki maliyetlerini ortaya koyuyor. Kömür, petrol ve gaz gibi fosil yakıtlardan kaynaklanan hava kirliliği tüm dünyada bir yıl içerisinde milyonlarca cana ve maddi kayba neden oluyor. Raporda Türkiye'ye dair veriler de son derece dikkat çekici... Fosil yakıtların neden olduğu hava kirliliği Türkiye'ye yılda ortalama 21 bin dolara mal oluyor. Bu konuda başı ise Çin, ABD ve Hindistan çekiyor. Türkiye aynı zamanda trafikten kaynaklı hava kirliliğinde ABD, Almanya, Rusya ve Japonya ile birlikte ön sıralarda...

Erken ölüm oranlarında da Türkiye incelenen 196 ülke arasında 15. sırada bulunuyor. Hava kirliliğine bağlı erken ölümlerin oranında yine Çin, Hindistan ve ABD en üst sırada yer alıyor.

PM 2.5 ile mücadele etmemiz gerekiyor

Raporda aynı zamanda insan kaynaklı hava kirliliğinin en önemli sebeplerinden (saç kılından daha küçük partiküller olan) PM 2.5 ile mücadele edilmesi gerekliliğine de dikkat çekiliyor. Zira fosil yakıt kaynaklı PM 2.5 salımı tüm dünyada yılda 7,7 milyon kişinin astımla ilişkili sorunlarla acil servislere başvurmasına neden oluyor. Yine PM 2.5 nedeniyle tüm dünyada 40 bin çocuk 5 yaşına gelmeden hayatını kaybediyor.

Yenilenebilir enerjiye geçiş şart!

Fosil yakıtlardan kaynaklanan hava kirliliğiyle mücadelede yenilenebilir enerjiye geçişin önem taşıdığını vurgulayan Greenpeace Akdeniz İklim ve Enerji Proje Sorumlusu Gökhan Ersoy, hem iklim değişikliğini önlemek hem de sağlığımızı korumak açısından vakit kaybetmeden hava kirliliği ile mücadeleye başlamamız gerektiğini belirtiyor. "Fosil yakıtlar ve geleneksel içten yanmalı motorlu araçların yarattığı maliyet sadece iklimi değiştirmekle kalmıyor, aynı zamanda havamızı da zehirlenmeye devam ediyor. Kirlenici kaynaklara karşı atılacak her adım, iklimi kurtaracak formülün temelini oluşturacaktır. Kentlerimizi hapsoldükleri kirlilik kapanından kurtarmak için mücadeleye, PM 2.5'e bir yasal sınır değer belirleyerek başlamalıyız ve kirliliğin boyutlarını görünür kılmak adına ölçüm istasyonlarının sayılarını artırmalıyız."

Çin ve Hindistan gibi ülkelerde hava kirliliği gözle görülür bir hal almışken, pek çok ülkede hava kirliliği gözle görülüyor diye yok sanılabiliyor. Ancak PM 2.5 gibi insan saçından bile 30 kat küçük olan kirlenitçiler, aldığımız her nefeste iç organlarımıza ve dolaşım sistemimize sessiz sedasız giriyor.



Antarktika'da penguenler azalıyor

Antarktika'daki bilim insanları, çember sakallı penguenlerin sayısında son 50 yılda yüzde 60 azalma olduğunu tespit etti.

Greenpeace'in geçtiğimiz Nisan ayında başlattığı "Okyanusları Korumak" kampanyası kapsamında bağımsız bilim insanları tarafından bir araştırma gerçekleştirildi. Bu araştırma kapsamında Antarktika yarımadasının kuzey-doğusunda önemli bir yaşam alanı olan Fil Adası'ndaki her bir penguen kolonisinde düşüş tespit edildi. Araştırmaya göre:

- Fil Adası'ndaki çember sakallı penguenlerin sayısı 1971 yılından bu yana yaklaşık yüzde 60 düştü.
- 1971'deki son araştırmada 122,550 çift olan çember sakallı penguen sayısı bugün 52,786 çifte düştü.
- Bazı çember sakallı penguen kolonilerinde yüzde 77'ye varan düşüş tespit edildi.

Stony Brook Üniversitesi Ekoloji ve Evrim Bölümü'nden Prof. Dr. Heather J. Lynch bu düşüşü şu sözlerle de-

ğerlendirdi: "Böyle bir düşüş Güney Okyanus ekosisteminde 50 yıl önceye göre büyük bir değişim olduğunu gösteriyor. Bu değişime neden olabilecek birçok etken var ancak en büyük nedenin iklim değişikliği olduğunu görüyoruz."

Daha az penguen = Daha mutsuz bir dünya

Bir diğer değerlendirme ise Greenpeace "Okyanusları Korumak" kampanyasında görev yapan Frida Bengtsson'dan geldi: "Daha az penguenin olduğu bir dünya daha mutsuz bir dünya olacak. Yaban hayatı yaşam mücadelesi verirken, bizim de acilen okyanusları yıkıcı insan faaliyetlerinden koruyacak okyanus koruma alanlarına ihtiyacımız var. Çünkü penguenlerin de yaşadığı deniz hayatı iklim değişikliğine karşı uyum sağlama gücüne sahip. Bunun için hükümetler acilen Küresel Okyanus Anlaşması'nı imzalamalıdır."

Stony Brook ve Northeastern Üniversitesi'nden bilim insanları ekibi, ayrıca Low Adası'nda büyük ama nispeten bilinmeyen çember sakallı penguen kolonilerini manuel ve drone ölçme tekniklerini kullanarak araştırdı. Yaklaşık 100,000 çift çember sakallı penguen ev sahipliği yaptığı düşünülen ada ilk kez karadan araştırmaya tabi tutuldu.

Okyanuslar tehlike altında

Okyanuslar iklim değişikliği, aşırı avlanma, derin deniz madenciliği, petrol çalışmaları ve plastik kirliliği nedeniyle ciddi tehlike altında. Bilim insanları sucul yaşamı korumak ve iklim değişikliğinin etkilerini azaltmak için 2030 yılına kadar okyanuslarımızın en az üçte birinin koruma alanları kapsamına alınması gerektiğini söylüyor. BM'de kabul edilecek güçlü bir Küresel Okyanus Anlaşması, okyanusların korunmasını sağlayabilir.

Hemen şimdi “PLASTİK” yaz, 2322’ye gönder.

Sen de kampanyamıza katıl!

**PLASTİK
KİRLİLİĞİNE
DUR DE!**

Her yıl yaklaşık 12 milyon ton plastik, denizlerimize karışıyor ve bu plastiklerin doğada çözünmeleri yüzlerce yıl alıyor. Her yıl binlerce deniz kaplumbağası ve başka deniz canlıları, plastik parçalarını yutarak veya bu parçalara dolanarak hayatlarını kaybediyor. **İmza kampanyasına katıl, plastik kirliliğine karşı birlikte neler yapabileceğimizi anlatmak için seni arayalım.**

Plastik
yaz
2322'ye
gönder

GREENPEACE

Kampanya katılım SMS bedeli Türk Telekom, Turkcell ve Vodafone için SMS başına KDV ve OIV dahil 0,65 TL'dir. Operatörler kısa mesaj birim fiyatlarında meydana gelecek değişiklikleri aboneye yansıtma hakkını saklı tutar. Dergi aboneliği hakkında bilgi vermek için destekli ilişkilerimiz sizden kısa zamanda arayacaktır.